

צלמה צהלתם כתפלה גדולה למרומים.
 הצצתי בציניהם שאור קראשית קהן:
 ולסתע נפתחו מצנינות קלבי
 וציני דמעו. דמעו...
 ראני בני ושאלני:
 — אבא, למה אדמו עיניך?
 עניתיו: בני, לבי נשךך
 בשלהבת אהבה גדולה
 אהבת-ישראל,
 ואוסףך למוצ — — —

בצעהרי-יום הזהיר בגריר חול לציני,
 כופפתי ראשי לאדמה
 ובאצבעותי נשקתי לגריר
 בנשק מוונה.
 ולסתע קמו גלים בלכבי
 וציני הגירו דמעות.
 ראני בני ושאלני:
 — אבא, למה אדמו עיניך?
 עניתיו: בני, לבי נשךך
 בשלהבת אהבה גדולה
 אהבת המולדת,
 ואוסףך למוצ — — —

יצחק גולדשלג

לדמותו הספרותית של יעקב רימון

(ליובלו השישים)

א

יעקב רימון הוא משורר-פייטן, שכל העולם כולו ובראש וראשונה עולמו
 הפנימי-הנפשי שלו, משתקפים באספקלריה של שירה, והניגון תוסס בחובי,
 כרם הנוול בעורקי...

ואעפ"י שכתב גם סיפורים, הרי גם הם בחינת שירה בפרוזה. המוטיבים
 היצוקים בשירתו מופיעים גם בפרוזה שלו. הדמויות הן של אנשי הישוב הישן
 והעלייה השנייה. מגמתו בסיפוריו להוכיח, שהראשונים באו לארץ-אבות לא רק
 למות בה, כי אם לחיות ולהחיות את שממותיה. גם הנימה האנושית היא המקשרת
 בין שיריו והפרוזה שלו. ברשימות ההוי שלו, שדלה אותן מים העוני והסבל
 בעבודתו הסוציאלית, הוא חי את סבלותיהם ויסוריהם של הנדכאים, מוכי-הגורל
 ומרי-הנפש. בלב רגיש ומלא חמלה טיפל בנושאים הסוציאליים, בחיים כביצירה.

ארבע אהבות גדולות מפכות ביצירתו: אהבת אלקים, אהבת התורה, אהבת ישראל ואהבת ארץ-ישראל. אהבות נשגבות אלה יוצק המשורר בתוך השיטין ובין השיטין של שיריו וסיפוריו, במגמה ברורה ובהירה להחדיר ללבות הקוראים.

שירתו — שירה זכה ותמה, יפת-ניב וטהורת-צליל — וחזתמה אמת. היא שופעת צמאון לאלקים ולחיים בקודש. אמונתו האיתנה, אמונה בלתי-מוטת, חצובה מלבו וגם בהיותו בודד במועדיו ומוקף חולין וכפירה, לא יירתע ולא יסוג:

מחולין של ימים, אבקשך, אלקים:
ראה, רגשי כולם רק אליך נוהים.
בישימון תועי-דרך אשיר לך שיר,
במדבר הכפירה, יחידי, עירי.

אמנם, יש ונפשו תעגם עליו בראותו את המציאות המרה של העם ששב למולדתו ולא שב לאלקיו, למקור מחצבתו, ומלבו הפצוע והכאוב תבקע הקריאה-התפילה:

מתי תמלוך א-לי, בציון, תציף גם בניך נועם אמונה,
תאיר עליהם תפרכת מצוותך הרהבה במוסר-עולם?...
אבל, עד מהרה הריהו מתעודד באמונתו בנצחוננו של הקודש, ואם גם אט-אט יעשה דרכו, הרי פעמיו זרועים בכל:

הקודש המובחר יבוא, והוא על פרי-הלוליו, יורד בשלבים,
הוא זהרו של אל שלוח משפירר הביון, מאפריון רמים.
אראהו בתלם החרוש, השופע הוד עמלים, הבונים ויוצרים,
בעולמי היצירה המשובחת, בנוה החדש-הישן הקם...

בבניין המולדת ובעבודת האדמה של ארץ-הקודש בכלל, רואה המשורר עבודת-הקודש. ביחוד מתפעמת-מתפעלת רוחו ונפשו מחיי הזוך והטהור של חלוצי «תורה ועבודה», עובדי אדמה ועובדי ה' גם יחד, המפריחים את שממות הארץ בזיעת-אפיים ומתוך התלהבות של קדושה. בשירו «תורה ועבודה», שפירסם בתמוז תרפ"ד, בשנות-הבראשית של הפועל-המזרחי בארץ-ישראל, כתוב לאמר:

ואת המחוקק אל תשאלו, הוא יש...
כל עובד יחף בגיא מוכי-שרב ואש.
החזרת במעדר על לוחות האדמה בזיעה ודם
המפוצץ פרא-סלעים והבשורה בלבו שאגתיים!
התורה לא חדשה — היא ישנה ותקועה בלבנו מעודה...
רק הרימו הדגל! שאו נס התחיה — «תורה ועבודה»!...

גם את תנועת הנוער של הפועל-המזרחי, ארגון «בני-עקיבא», מלווה הוא מראשיתה באהבה ובברכת-לב. «בני-עקיבא» — כותב הוא ב«מהד», ניסן תרצ"ט — «לבי אתכם לרעיונכם. גאו וגדלו כפרחים חיים מטוללים בגן האומה ותינק הגאולה מלשד-חזונכם ותף מאד אמונתכם ובטחונכם בקדוש ישראל הנערץ ויזכנו הוא לראותכם בכל רחבי שדמות-מולדת, באהלי-יעקב הנטועים, כיונים מהגות הגות-אמת בשובכיהן, בכל לובן שחרן, דברי-זוהר מוצקים בהוית התפארת של היהדות הבעורה».

עזה ונאמנה היא אהבתו לארץ-ישראל, לנופה ולאווירה, לסלעיה ולבתיה.

בבניין הארץ רואה הוא, לא מעשי-אדם בלבד, אלא גם הגשמת רצון אלקים בידי
 "המעלים אבן אל אבן, נדבך על נדבך, מגשמי אגדת המשיח" ...
 ברם, שבעתיים יאהב את ירושלים, בה רואה הוא לא רק את בירת-הארץ
 אלא את מרכזו של עולם:

שבעה מאורות כך גנוזים, ירושלים,
 כשבעת שעריך הקורנים בפז...
 אילו פתחת לי שעריך כולמו,
 בלהבת-אורותיך נשרפתי אז...

יחד עם הכותל המערבי השבוי בידי האוייב, הבוכה בבדידותו "בוכה עמו
 אף לבני, בדמי אלם השתיקה", אבל לעולם לא ישרים עם ניתוקו מעמנו: "לא
 שכחנוך, יעידו ערגון ימים וכוסף-ליל!" — — — לא, על אף התוגה העמוקה לא
 יבוא היאוש בשערי לבו, כי מתרוננת בו התקוה-האמונה שבו תבוא גאולתו ועמה
 גאולתנו השלמה:

עוד נשוב אליך כתלנו הרחום,
 עוד נגאלך בכוא הפדות השלמה;
 ואם יתמהמה היום, אל תואש וזכה,
 בי נשבעתי, כי מלוא חרותנו רק עמך!...

תקומת המדינה מרנינה את נפשו של המשורר בצלילי חדווה ותקוה, משל
 כאילו שמים חדשים נפתחו לנגד עיניו ו"חזון נדלק בעולם". בחזונו רואה המשורר:
 מגן-דוד פלאי, כמנורת הדביר
 תל-אלוה, במרחבי הבריאה...
 — — — ארא אמונה גדולה כספינת-מלכות,
 עוגנת על חוף מבועי הלב — — —

ב

יעקב רימון, המשורר בן הששים, נולד בג' טבת תרס"ג בעיירה דובז'ין,
 פלך פלוצק, אשר במדינת פולין, לאביו ר' אפרים אליעזר גראנאט-רימון, תלמיד
 חכם, סופר בעל הגיונות וציוני נלהב. אהבתו הגדולה לציון ירש המשורר מהוריו:
 מאביו, שהיה חובב ציון נלהב ומאמו, ששרה לפניו בילדותו משירי ציון ומשירי
 התנ"ך. שירים אלה השפיעו ביותר על המשורר וטבעו חותמם על כל מהלך חייו.
 בן שש עלה עם הוריו ארצה עם העלייה השנייה. למד בתלמוד תורה
 "תחכמוני" ואחר-כך בישיבת "שערי תורה" ביפו. כבר בשחר ילדותו הצטיין
 בנשיותו הספרותיות. בהיותו בן אחת עשרה כתב שני חזיונות: "מכירת יוסף"
 ו"אחשורוש", שהוא וחבריו בבית-הספר הציגום על במת המוסד. שירו הראשון,
 "שיר לעולה", שנכתב מתוך מגמה שיבואו לארץ הרבה עולים ויבנוה,
 נתפרסם בשנת תרפ"ב בעתון "לתלמידים", בטאון בתי-הספר התיכוניים בארץ
 ישראל. מכאן ואילך המשיך לפרסם שירים, סיפורים, מאמרים ורשימות על נושאים
 דתיים-לאומיים. עם ייסוד "הפעל המזרחי" היה מן הראשונים שנצטרפו לרעיון
 ולמעשה, ותיאר מתוך התפעלות את חיי הטוהר והחלוציות של קבוצות "תורה
 ועבודה". כן הירבה בכתיבת רשימות ציוריות-ליריות על אישים ודמויות.
 בחבורות מיוחדות הופיעו רשימותיו על הרב הראשי עזיאל ו"הנציב הראשון
 ליהודה". סידרת רשימותיו "מיומנו של עובד סוציאלי" נתפרסמו כמעט בכל

העתונות היומית בארץ ובהן מתוארים טיפוסים שבורים ורצוצים, חלכאים ונדכאים, אתם נפגש בתחום עבודתו הסוציאלית בעיריית תל-אביב.

חיבוריו שהופיעו בדפוס, הם: "שולטנה" (סיפור, תרפ"ב); "השתפכות" (שירים, תרפ"ה); "ארצי" (שירים, תרפ"ח); "ארצנו הקדושה" (סיפורים וציורים, תרצ"ה); "סנה" (קובץ שירים, תש"ו); "ילדים בעוני" (מיומנו של עובד סוציאלי, תש"ו); "לקט שבלים" (שירים במאסף "אמונים" לדברי שירה, תשט"ו); "חוליות בשרשרת" (סיפורים ואגדות, תשי"ז); "ירושלים העתיקה", לקט סיפורים, אגדות ותאורי חיים, כינסו ועיבדו יעקב רימון ויוסף זונדל וסרמן (תשי"ח); "שמואל בדורו", על רבי שמואל סלנט זצ"ל, חייו ופעלו, כתוב וערוך בידי יעקב רימון ויוסף זונדל וסרמן (תשכ"א). כן פירסם מאמרים, שירים, סיפורים, רשימות-הווי, רשימות ספרותיות, וכו', בעתונות ובקבצים ספרותיים, המסתכמים למאות רבות.

בשנת תש"ט, חלה במחלת-עיניים קשה, שכתוצאה ממנה לקתה ראייתו ונאסרה עליו קריאה וכתובה מאומצת. על אף האיסור, הריהו ממשיך ביצירה,

כי, לדבריו, אין טעם לחיים בלי היצירה, שממנה הוא שואב סיפוק רוחני רב.

באחת השיחות סח הסופר-המשורר ר' יעקב רימון על ראשית יצירתו:

הייתי ילד בן תשע, בית אבא היה רווי אור, הוא היה סופר ומשורר, על ידו הלך אחי המשורר יוסף צבי רימון (ע"ה), עלם הוזה, חניך ישיבת לידא והוא אז בראשית אוננו. באותם הימים כתבתי שיר באידיש, דוקא באידיש. איני יודע בעצמי על שום מה, אבל זוהי עובדה. אחי המשורר הקים רעש בבית: "אבא, הן הילד בעל כשרון הוא, היכתוב באידיש? ומה יהא גורלה של שפתנו?". עוד בו ביום, כדי להשפיע על "הילד" שבי, קנה אחי ניירות כתיבה גדולים, וכרכם כריכה מוזהבת בשני כרכים נפרדים, ואבא רשם בשער של כרך אחד: "נץ הרמון" (סיפורים), ובשער הכרך השני: "פעמון ורימון" (שירים) עם המוטו "ונשמע קולו בבואו אל הקודש". מאז, אמר המשורר, כתבתי שירים וסיפורים בעברית, והיתה השמחה בבית, שמחה שלימה...

אכן, משחר געוריו ועד היום הזה הריהו מהלך בשתי הדרכים כאחת: בנתיב

השירה ובדרך הסיפור, והיו לאחדים ביצירתו.

ברכתנו הנאמנה למשורר-הסופר זך-הצליל, העומד "על סף הזקנה", כי

יוסף לו ה' כפלים שנות חיים, מתוך בריות-גופא ונהורא מעליא וימשיך לארוג בחדוה את מסכת יצירתו כחפילת המשורר:

תנני א-לי חיות עד תום בהלל ורינה,

לך לזמר, שאת לך קודש זה השיר... ..